

27. april 2022

Innspill fra Sabima til høring om energimelding og tilleggsmelding

Sabima takker for mulighet til å komme med innspill til høring angående *Meld. St. 36 (2020-2021) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser*, *Meld. St. 11 (2021-2022) Tilleggsmelding til Meld. St. 36 (2020-2021) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser*.

Innledningsvis vil vi påpeke tilleggsmeldingens manglende adressering av konsekvenser for naturmangfold av ulike energitiltak. Ferske rapporter fra Naturpanelet og Klimapanelet levner ingen tvil om at vi må spille mer på lag med naturen og forvalte naturkapitalen bedre, for fremtidige generasjoner – fordi det er samfunnsøkonomisk lønnsomt, fordi vi er juridisk forpliktet, og på grunn av naturens egenverdi. OECDs nylige gjennomgang av norsk miljøpolitikk peker på at Norge har et betydelig forbedringspotensial i arealforvaltningen.

Sabima jobber for en energipolitikk som, i tillegg til andre sektorer som berører vår naturbruk, tilpasses til en økosystembasert forvaltning. Det må tas sikte på et mål om arealnøytralitet og mål om god økologisk tilstand i alle økosystemer både på land og til havs. Vi trenger politisk vilje fra lokalt til nasjonalt nivå til å stanse overforbruket av natur. Dette gjelder også utbygging av fornybar energi, der det ved en utbygging ikke må forbrukes mer natur enn absolutt nødvendig. Prinsippene bak arealnøytralitet bør etterstrebnes i samtlige nye prosjekter eller ved utvidelse av eksisterende prosjekter.

Innspill til regjeringens havvind-satsing

Regjeringen vil "legge til rette for en storstilt satsing på havvind". For å ivareta norsk marin natur i en slik havvindutbygging, kreves også en massiv investering i forskning og naturforvaltning, og mer ressurser til kartlegging og konsekvensutredninger.

- Det er et generelt problem i utbyggingen av fornybar energi at miljømyndighetene ikke får nok ressurser til å delta på en tilfredsstillende måte i kartleggings- og konsekvensutredningsprosesser, og mandat til å avvise eller endre områder eller prosjekter som bryter med naturmangfoldloven. Dette må staten ta grep for å forandre. Miljømyndighetene må for eksempel påse at vindkraftanlegg som vil føre til oppstyking av viktige leveområder eller trekkområder for ansvarsarter, truede og prioriterte arter ikke tildeles konsesjon.
- Hensyn til naturmangfold må ha avgjørende vekt i alle tildelinger
- Miljødirektoratet må ha ansvaret for å kartlegge naturmangfold og sårbarhet i forbindelse med havvind, og miljømyndighetene må ha reell makt til å avslå naturskadelige utbygginger
- Naturmangfoldloven og EIA-direktivet må gjøres gjeldende i alle norske havområder, inkludert Norges økonomiske sone.
- Det bør defineres hvilke områder som det ikke skal bygges havvind i. Dette er spesielt viktig i forhold til så kalte særlig verdifulle og sårbare områder, (SVO-områder), den nye marine verneplanen, og den kommende handlingsplanen for sjøfugl.
- Norge må verne 30 prosent av havområdene, i tråd med hva som forventes av ny CBD-avtale.
- Havvind må tilpasses marin verneplan og handlingsplan for sjøfugl.
- Det bør også foreligge en rekke strenge natur-, og bærekraftskriterier for konsekvensutredninger og tildeling av konsesjon.

Innspill til regjeringens vindkraftsatsing

Vi er negative til at Regjeringen har åpnet konsesjonsbehandlingen av vindkraft på land før behandlingen av vedtak om å innlemme vindkraftbygging i plan- og bygningsloven er fullført (Storingsvedtak 143 S (2019-2020)). Dette undergraver tidligere prosesser og det demokratiske systemet. Det er juridisk uryddig og vil åpne for konflikt og ulik saksbehandling fra kommune til kommune. Føringene som gjelder for hensyn til naturmangfold er fortsatt ikke tydelige nok.

Videre mener vi (i tråd med våre tidligere innspill til vindkraftmeldingen):

- Stortinget må sikre at pausen i behandling av vindkraftsaker fortsetter.
- Stortinget må sørge for at kriteriene for tidlig avslag blir *rettslig* hjemlet.
- Stortinget må be Regjeringen følge opp anbefalingen fra NVE om å lovfeste minstekrav for tildeling av konsesjon.
- Stortinget må sikre at medvirkningsprinsippene fra plan- og bygningsloven ligger til grunn for en endret konsesjonsprosess.
- Stortinget bør videre be regjeringen nedsette en bredt sammensatt ressursgruppe hvor også miljø- og friluftsansisasjonene er representert. Gruppen bør involveres tidlig i prosessen med planlagte endringer i konsesjonssystemet, herunder utarbeidelse av veiledere, retningslinjer og endringer av rettslige virkemidler. Alle slike endringer og dokument må på bred høring.
- Stortinget bør sikre at kravene til konsesjonssøknader er detaljerte, og at alle endringer som kommer i detaljplanen følges av nye, grundige vurderinger av konsekvensene for natur og friluftsliv.
- Stortinget må sikre at det utvikles juridiske virkemidler som innebærer at det gjøres forsvarlige vurderinger i forbindelse med store naturinngrep. En egen tillatelse fra miljømyndighetene til inngrep som er konsesjonspliktige vil sikre systemet større legitimitet.
- Stortinget må sikre at Miljødirektoratet får det formelle ansvaret for konsekvensutredning på klima- og miljøområdet, og at nye rutiner for kvalitetssikring blir innført.
- Stortinget må stille krav om at det tydeliggjøres hvordan de miljørettslige prinsippene §§ 8-12 i NML hensyntas i vurderingen av hver enkelt sak der en konsesjon blir tildelt. Særlig må § 9 – føre-var-prinsippet – i mye større grad enn i dag legges til grunn i behandling av vindkraftsaker. Vi kan ikke bygge ut områder vi ikke kjenner verdien av.
- Stortinget må sikre at det innføres en rettslig hjemmel for å trekke tilbake en konsesjon dersom det framkommer ny kunnskap om konsekvenser for natur og friluftsliv av vesentlig betydning som ikke var kjent da konsesjonen ble tildelt, eller der naturkunnskap og naturmangfoldloven ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i konsesjonsprosessen.
- Stortinget bør sikre at det innføres en rettslig hjemmel for at kostnader ved utbedring av miljø- og naturforringelse skal bæres av tiltakshaver ved nedleggelse av vindkraftverk.

Innspill til regjeringens vannkraftpolitikk

Modernisering av gamle konsesjoner kan være med på å gi flere av våre elver livet tilbake. Ifølge myndighetenes egen gjennomgang, vil en slik modernisering i mange tilfeller også være samfunnsøkonomisk lønnsomt. I tillegg finnes et uvisst antall gamle vannkraftverk som driver helt uten konsesjon. Stortinget har bedt om at de kartlegges (Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold), men ingenting skjer. Regjeringens moderniseringsiver bør også inkludere gamle, naturfiendtlige vannkraftinstallasjoner. Særlig den gamle vannkraften må bli mer naturvennlig hvis den skal kunne kalles «fornybar og grønn».

Mvh

Anne Breistein, senior politisk rådgiver